

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z wniosku R.S.
przy uczestnictwie S.S., M.D. i H.S.
o dział spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 października 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania S. S.
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 5 grudnia 2018 r., sygn. akt I Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 sierpnia 2018 r. Sąd Rejonowy w Ł. ustalił skład spadku po E.S., M.S., H.S. i S.S. (punkt I) oraz dokonał działu tego spadku (punkt II) pomiędzy R.S., S.S., M.D. i H.S. - bez spłat na rzecz H. S. - w ten sposób, że:

1. wnioskodawcy R.S. przyznał na wyłączną własność:
 - a) nieruchomości rolną położoną w miejscowości T., składającą się z działek: nr [...]1 o powierzchni 1,48 ha, nr [...]2 o powierzchni 2,09 ha i nr [...]3 o powierzchni 0,93 ha - objętą księgą wieczystą Kw nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Ł. V Wydział Ksiąg Wieczystych – o wartości 152 950 zł,
 - b) składniki majątkowe wymienione w punkcie I.2.m) i n) postanowienia,
2. uczestnikowi S.S. przyznał na wyłączną własność:
 - a) nieruchomości rolną położoną w miejscowości T., składającą się z działek: nr [...]4 o powierzchni 3,01 ha, nr [...]5 o powierzchni

1,40 ha i nr [...]6 o powierzchni 1, 08 ha - objęta księgą wieczystą Kw nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Ł. V Wydział Ksiąg Wieczystych – o wartości 216 960 zł,

b) składniki majątkowe wymienione w punkcie I.2. od a) do I) postanowienia,

Z tytułu spłat Sąd Rejonowy zasądził od S.S. na rzecz M.D. kwotę 77 064 zł 58 gr - płatną w czterech ratach (punkt III.1.), zaś na rzecz R.S. kwotę 32 005 zł płatną w czterech ratach(punkt III.2.).

Postanowieniem z dnia 5 grudnia 2018 r. Sąd Okręgowy w S. oddalił apelację uczestnika S.S. od punktu II ppkt 1 lit. A oraz punktu III ppkt 1 i 2.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, uczestnik wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Jego zdaniem, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne „w zakresie reguł podziału gospodarstwa rolnego w świetle „zasad prawidłowej gospodarki rolnej”. Ponadto skarga jest oczywiście uzasadniona „wobec dopuszczenia się przez Sąd Okręgowy w S. naruszeń prawa materialnego i przepisów postępowania, które legły u podstaw zaskarżonego postanowienia i które to uchybienia w niewątpliwy sposób wpłynęły na wynik przedmiotowej sprawy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło

w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

Z kolei powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.) oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, nie publ.; z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, nie publ.; z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, nie publ.).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie czyni zadość wskazanym wymaganiom. Należy przypomnieć, że zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wymaganie określone w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest tożsame z określonym w art. 398⁴ § 2 k.p.c., co oznacza, że skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie

i odrębnie uzasadnić wnioszek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna może się w pewnym zakresie pokrywać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156, z dnia 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001, nr 10, poz. 157, z dnia 10 stycznia 2003 r. VCZ 189/02, nie publ., z dnia 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, nie publ., z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl., z dnia 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, nie publ., z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, nie publ.). W tej sytuacji uzasadnienie wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego i oczywistej zasadność skargi nie może poprzestawać na odesłaniu albo milczącym nawiązaniu do wywodów dotyczących naruszeń prawa materialnego lub przepisów postępowania wskazanych w podstawach kasacyjnych.

Niezależnie od tego należy zwrócić uwagę, że wykładnia przepisów regulujących zasady zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego (art. 213 i 214 k.c.), w tym stosowania kryterium „zasad prawidłowej gospodarki rolnej” była już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego (por. np. postanowienia z dnia 20 maja 1998 r., I CKN 668/97, nie publ., z dnia 7 marca 2008 r., III CSK 328/07, M.Prawn. 2008, nr 8, s. 397, z dnia 12 lutego 2015 r., II CSK 107/15, nie publ. i z dnia 22 października 2015 r., IV CSK 575/15, nie publ.). Wyłania się z niego m.in. tendencja do wąskiego rozumienia tego kryterium. W tym świetle oraz w świetle przywołanego przez Sąd Okręgowy wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2015 r., II CSK 107/15 poglądu Sądu odwoławczego co do znaczenia kwalifikacji podmiotowych współwłaścicieli nie można uznać za oczywiście błędny. Nie można też pominąć leżących u podstaw rozstrzygnięcia wniosków wynikających z opinii biegłego (m.in. co do zasadność przyjętego przez Sądy *meriti* podziału) oraz argumentacji Sądu drugiej instancji dotyczącej braku zagrożenia dla interesów skarżącego w razie pozbawienia go możliwości korzystania z zaniedbywanych przezeń budynków znajdujących się na działce [...]1. Sąd ten zwrócił też uwagę, że możliwość spłaty przez uczestnika dalszej kwoty 152 950 zł, która wiązałaby się z przyznaniem mu gospodarstwa w całości, byłaby bardzo wątpliwa, co stanowiłoby istotne zagrożenie dla interesów wnioskodawcy. Z kolei uwzględnienie przeznaczenia działek nr [...]5 i [...]1 w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przy szacowaniu ich wartości, jest zgodne z zasadami określania

wartości nieruchomości w postępowaniu sądowym, w tym w sprawach o dział spadku (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 maja 2013 r., IV CSK 256/12, nie publ.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

as]

aj